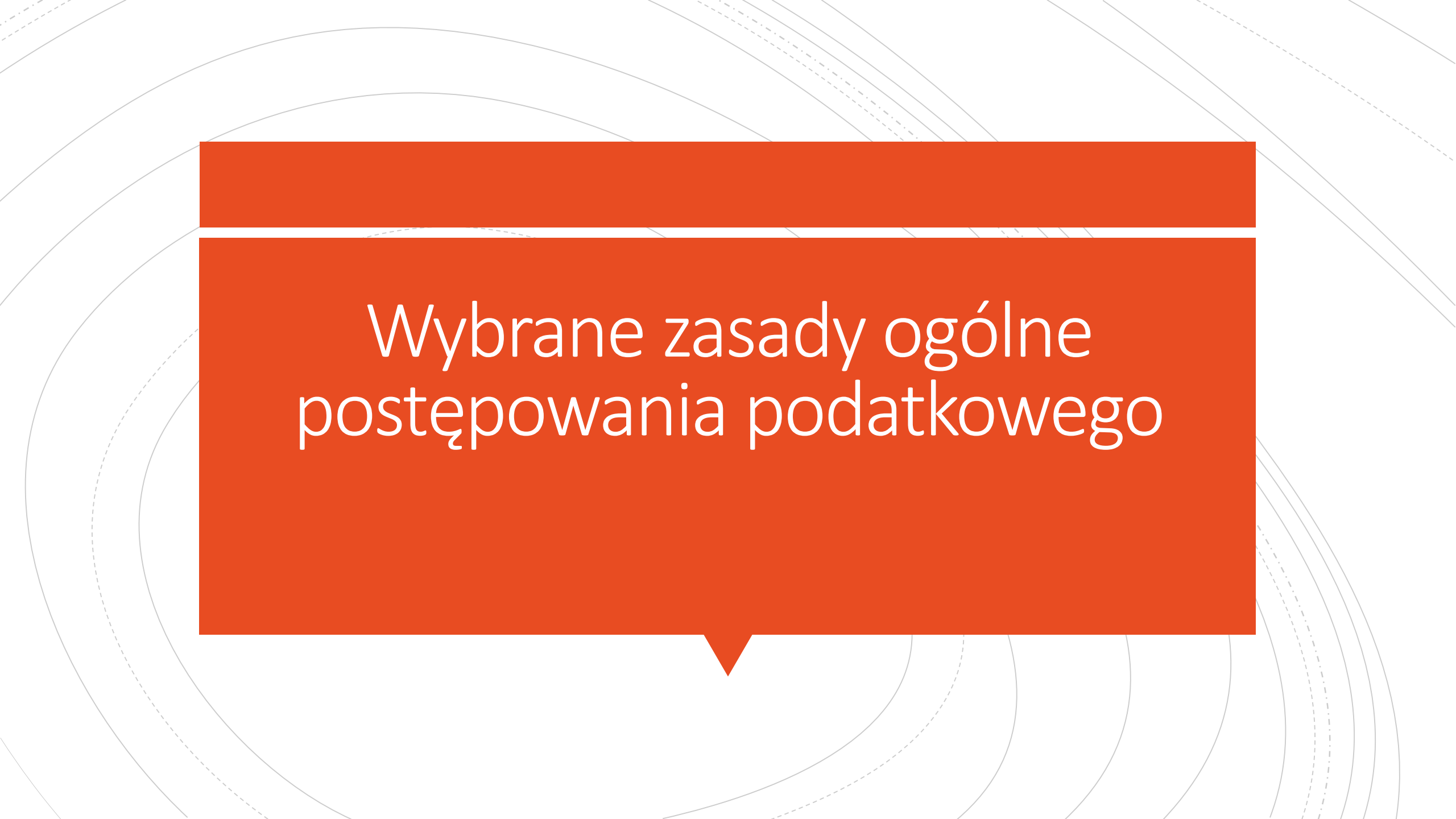

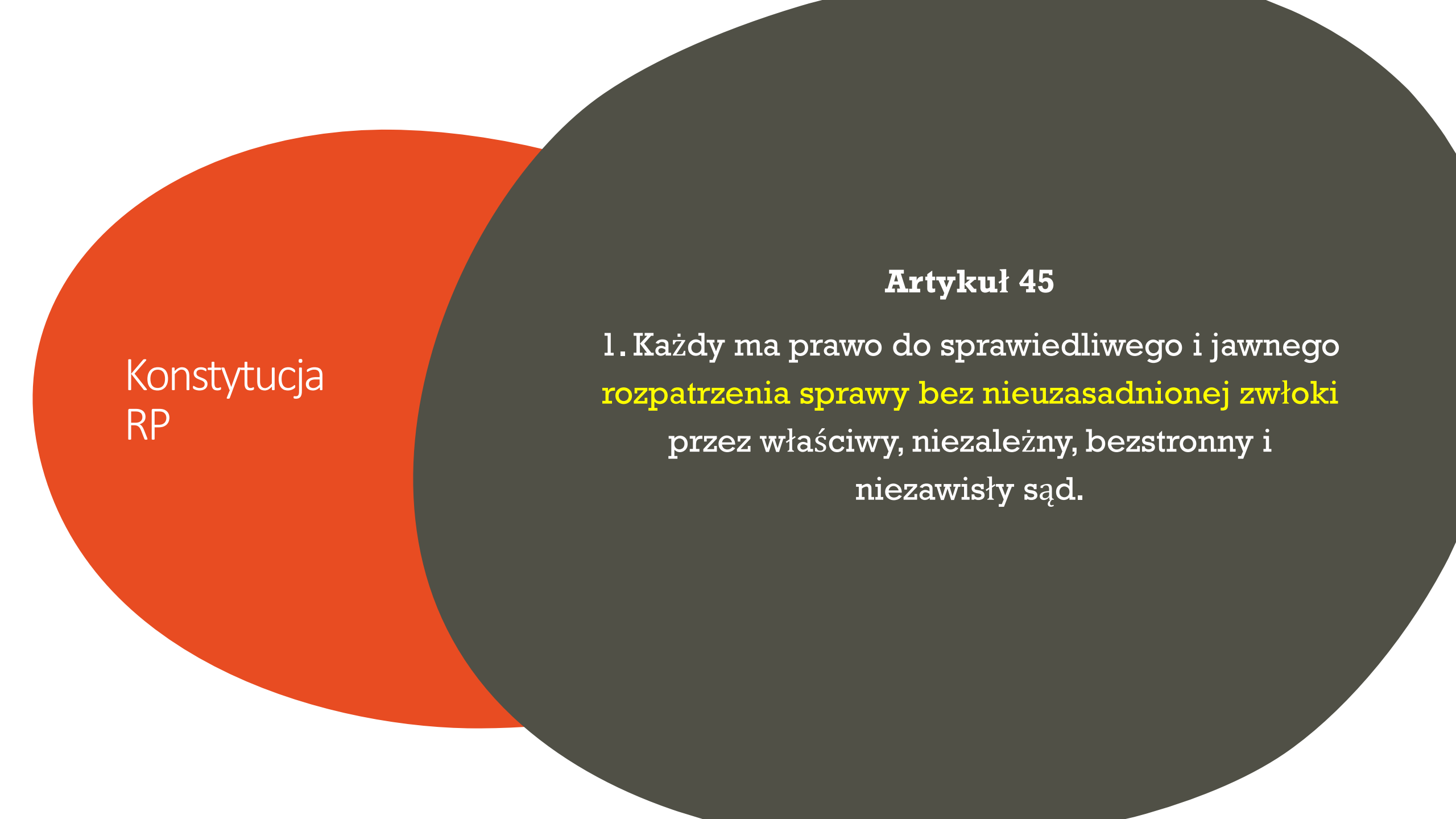
The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. In the center, there is a large orange speech bubble with a white border. The text is written in white, sans-serif font inside the bubble.

Wybrane zasady ogólne postępowania podatkowego

-
- Zasada szybkości postępowania (art. 125)
 - Zasada pisemności postępowania (art. 126)
 - Zasada dwuinstancyjności postępowania (art. 127)
 - Zasada trwałości decyzji ostatecznej (art. 128)
 - Zasada jawności postępowania (art. 129)

Zasada szybkości postępowania

Konstytucja
RP

Artykuł 45

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego
rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
przez właściwy, niezależny, bezstronny i
niezawisły sąd.

Europejska Konwencja Praw Człowieka

(Konwencja o Ochronie
Praw Człowieka i
Podstawowych Wolności)

Artykuł 6

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego **rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie** przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

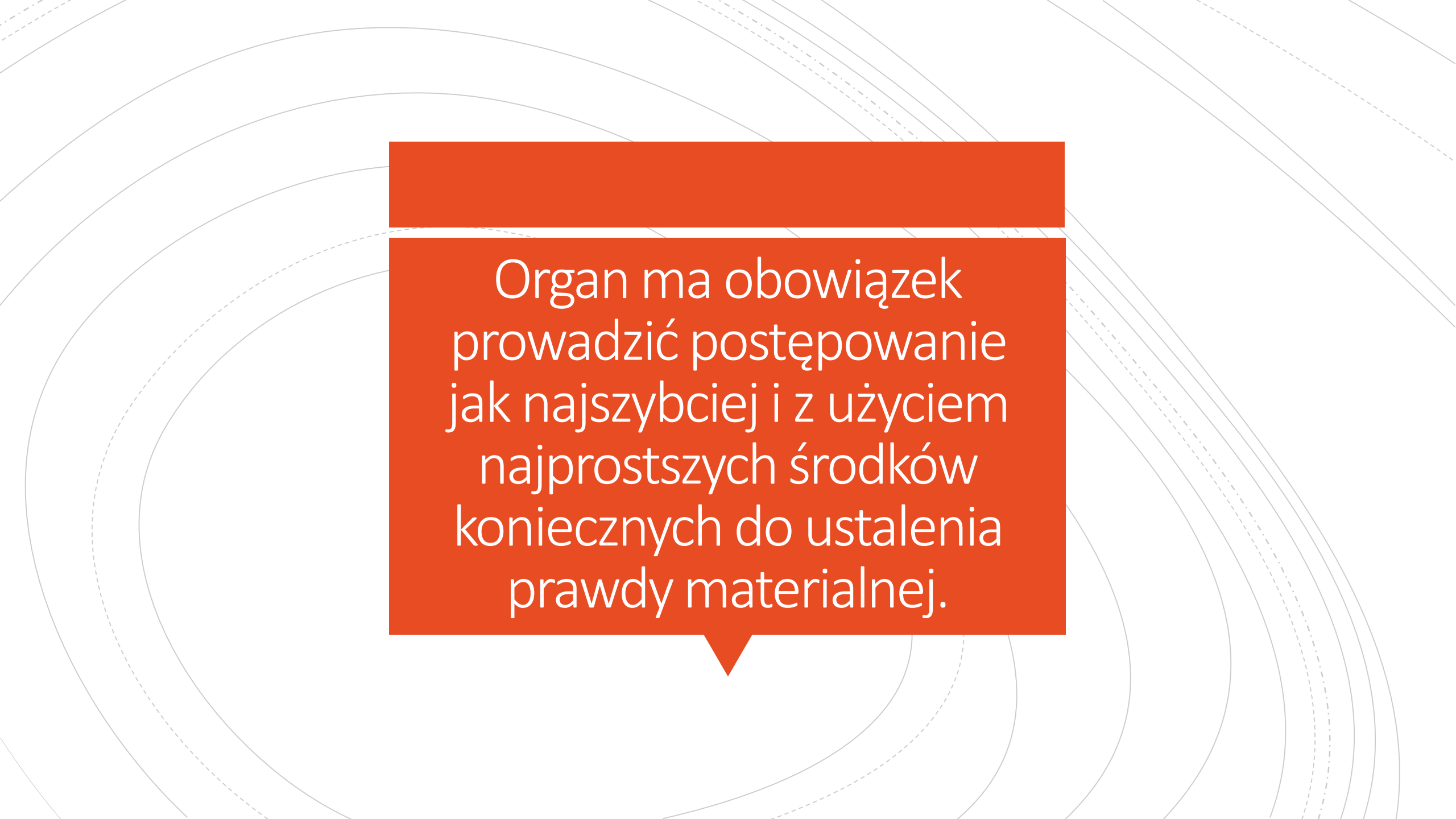
Art. 125

§ 1. Organy podatkowe powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie **najprostszymi** środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

§ 2. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwiane niezwłocznie.

Główna zasada związana z
szybkością postępowania:

- ▼ **Szybkość postępowania nie może
być realizowana kosztem
wnikliwości.**

The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. In the center, there is a red speech bubble with a white outline. The text is written in white, sans-serif font inside the bubble.

Organ ma obowiązek
prowadzić postępowanie
jak najszybciej i z użyciem
najprostszych środków
koniecznych do ustalenia
prawdy materialnej.

Terminy określające czas na załatwienie sprawy podatkowej zostały ujęte w dalszych przepisach Ordynacji.

Art. 139 § 1. Załatwienie sprawy wymagającej przeprowadzenia postępowania dowodowego powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki, jednak **nie później niż w ciągu miesiąca**, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

§ 3. Załatwienie sprawy w postępowaniu odwoławczym powinno nastąpić nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia otrzymania odwołania przez organ odwoławczy, a sprawy, w której przeprowadzono rozprawę lub strona złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy - nie później niż w ciągu 3 miesięcy.

... ale nie tylko!

Art. 166

§ 1. W sprawach, w których **prawa i obowiązki stron wynikają z tego samego stanu faktycznego oraz z tej samej podstawy prawnej i w których właściwy jest ten sam organ podatkowy**, można wszcząć i prowadzić jedno postępowanie dotyczące więcej niż jednej strony.

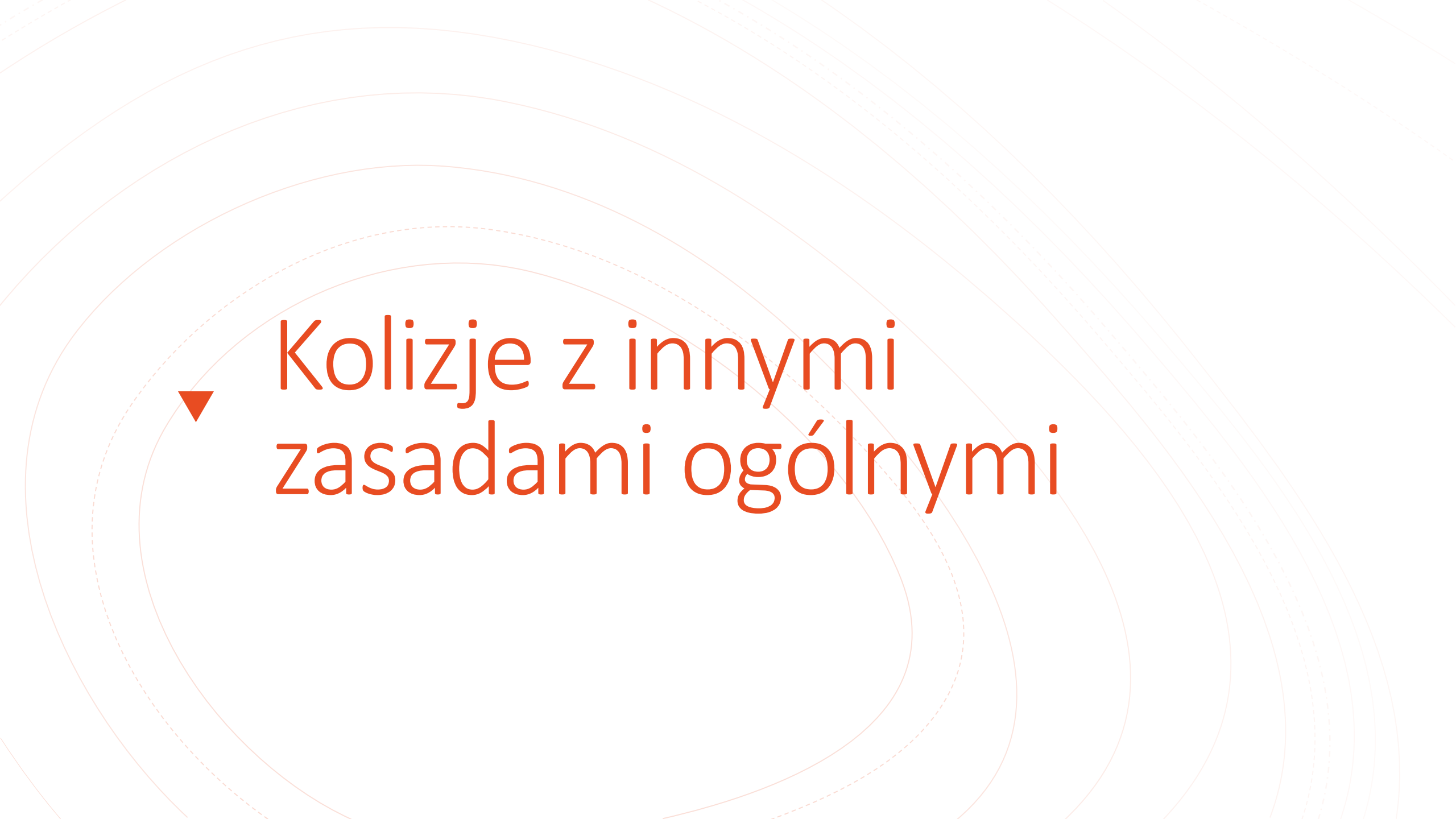
Art. 189

§ 1. Organ podatkowy może wyznaczyć stronie termin do przedstawienia dowodu będącego w jej posiadaniu.

§ 2. Termin ustala się uwzględniając charakter dowodu i stan postępowania, przy czym nie może on być krótszy niż 3 dni.

Art. 190 § 1. Strona powinna być zawiadomiona o miejscu i terminie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków, opinii biegłych lub oględzin przynajmniej na 7 dni przed terminem.

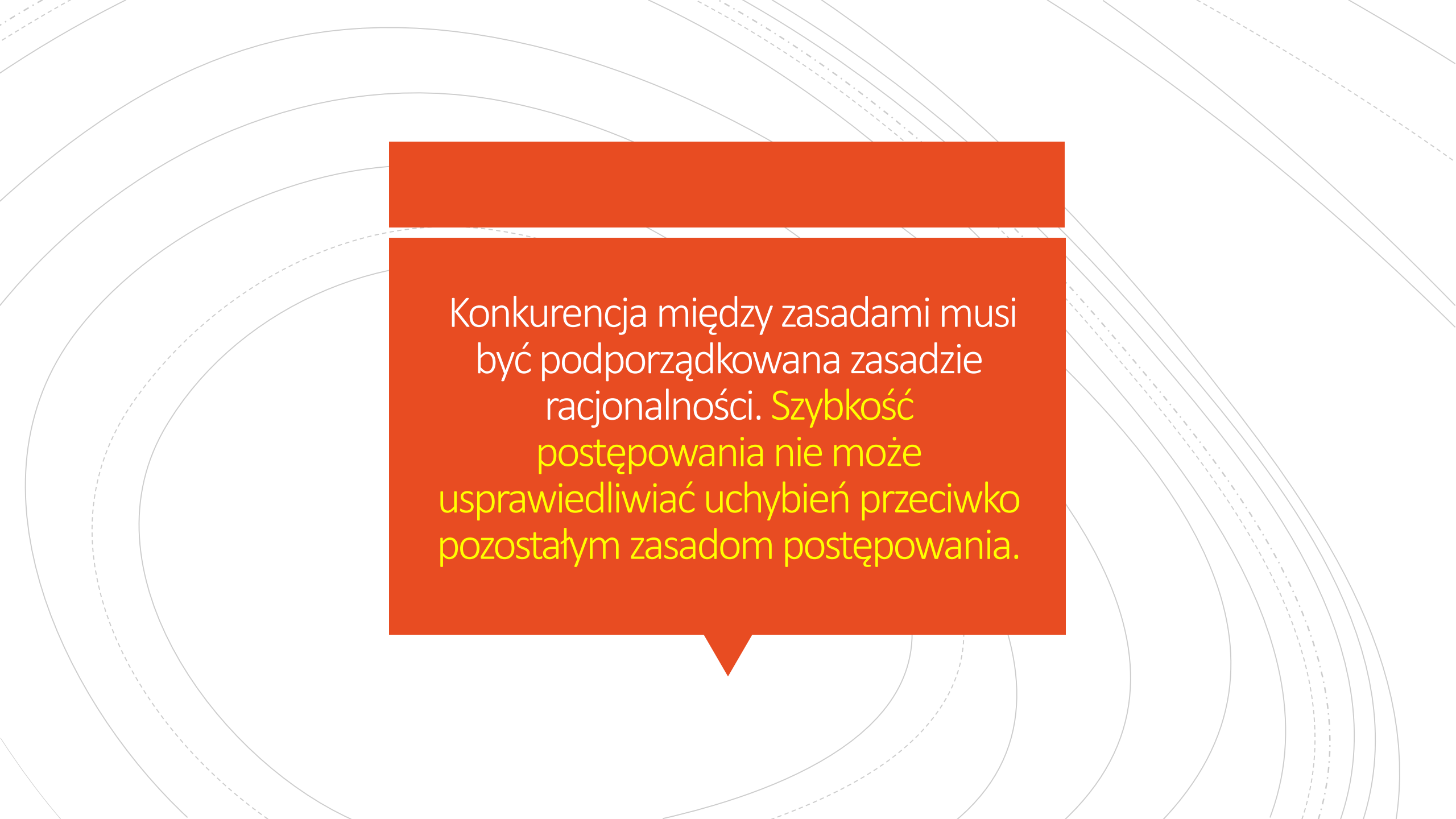
Art. 227 § 1. Organ podatkowy, do którego wpłynęło odwołanie, przekazuje je wraz z aktami sprawy organowi odwoławczemu **bez zbędnej zwłoki**, jednak **nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania** odwołania, chyba że w tym terminie wyda decyzję na podstawie art. 226.

The background features a series of concentric circles in a light beige color. A dashed line of the same color starts from the left edge, curves around the text, and continues towards the right edge.

▼ Kolizje z innymi
zasadami ogólnymi

Zasada szybkości a zasada:

- prawdy materialnej;
- prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie;
- czynnego udziału strony;
- dwuinstancyjności;
- itd...

The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. In the center, there is a large orange speech bubble with a tail pointing downwards. The text is contained within this bubble.

Konkurencja między zasadami musi
być podporządkowana zasadzie
racjonalności. **Szybkość
postępowania nie może
usprawiedliwiać uchybień przeciwko
pozostałym zasadom postępowania.**

Realizacja zasady szybkości wymaga mało skomplikowanych przepisów oraz właściwej organizacji urzędu (wymagania w stosunku do ustawodawcy i decydentów administracji skarbowej).

Braki w tych obszarach nie mogą obciążać strony postępowania i uzasadniać nie wykonanie przez organ swojego obowiązku.

Gwarancje przestrzegania zasady szybkości

Art. 140

§ 1. O każdym przypadku niezakończania sprawy we właściwym terminie organ podatkowy obowiązany jest zawiadomić stronę, podając przyczyny niedotrzymania terminu i wskazując nowy termin zakończania sprawy.

§ 2. Ten sam obowiązek ciąży na organie podatkowym *również w przypadku, gdy niedotrzymanie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od organu.*

Art. 141

§ 1. Na niezakończanie sprawy we właściwym terminie lub terminie ustalonym na podstawie art. 140 stronie służy **ponaglenie** do (...)

§ 2. Organ podatkowy wymieniony w § 1, uznając ponaglenie za uzasadnione, wyznacza dodatkowy termin zakończania sprawy oraz zarządza wyjaśnienie przyczyn i ustalenie osób winnych niezakończania sprawy w terminie, a w razie potrzeby podejmuje środki zapobiegające naruszaniu terminów zakończania spraw w przyszłości. Organ stwierdza jednocześnie, *czy niezakończanie sprawy w terminie miało miejsce z rażącym naruszeniem prawa.*

Możliwość
podniesienia zarzutu
naruszenia zasady
szybkości w skardze
do sądu
administracyjnego

Art. 145 PPSA

§ 1. Sąd uwzględniając skargę na decyzję lub postanowienie:

1) uchyla decyzję lub postanowienie w całości albo w części, **jeżeli stwierdzi:**

- a)** naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy,
- b)** naruszenie prawa dające podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego,
- c)** inne naruszenie przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Zasada
pisemności
postępowania

Art. 126

Sprawy podatkowe
załatwiane są **w formie**
pisemnej lub **w formie**
dokumentu elektronicznego,
chyba że przepisy
szczególne stanowią inaczej.

Cel przyjęcia zasady pisemności

Ochrona pewności ustaleń poczynionych na **wszystkich** etapach postępowania podatkowego:

- wszczęcia;
- prowadzenia postępowania dowodowego;
- zakończenia poprzez wydanie rozstrzygnięcia (decyzji/postanowienia).

Zastosowanie zasady pisemności

Art. 168 § 1. Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia, ponaglenia, wnioski) **mogą być wnoszone** pisemnie lub ustnie do protokołu, a także za pomocą środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu podatkowego, utworzoną na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, lub portal podatkowy.

Art. 171a § 1. W aktach sprawy **zakłada się metrykę sprawy** w formie pisemnej lub elektronicznej.

Art. 172 § 1. Organ podatkowy sporządza zwięzły protokół z każdej czynności postępowania mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że czynność została w inny sposób utrwalona na piśmie.

Art. 175 Organ podatkowy może zezwolić na dołączenie do protokołu zeznania na piśmie podpisanego przez zeznającego oraz innych dokumentów mających znaczenie dla sprawy.

Art. 176 Skreśleń i poprawek w protokole należy tak dokonywać, aby wyrazy skreślone i poprawione były czytelne. Dokonanie skreśleń i poprawek powinno być potwierdzone w protokole przed jego podpisaniem.

Art. 211 Decyzję doręcza się stronie na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Czynności w formie ustnej

Strona ma możliwość dokonywania czynności w formie ustnej (chyba, że przepisy szczególne stanowią inaczej) ale tylko w przypadku, gdy zostanie ona udokumentowana przez organ w formie pisemnej.

Art. 168

§ 1. Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia, ponaglenia, wnioski) mogą być wnoszone pisemnie lub ustnie do protokołu, a także za pomocą środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu podatkowego, utworzoną na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, lub portal podatkowy.

§ 3. Podanie wniesione pisemnie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził. Jeżeli podanie wnosi osoba, która nie może lub nie umie złożyć podpisu, podanie lub protokół podpisuje za nią inna osoba przez nią upoważniona, czyniąc o tym wzmiankę obok podpisu.

Zasada dwuinstancyjności

Art. 127

Postępowanie
podatkowe jest
dwuinstancyjne.

Konstytucja RP

Art. 48

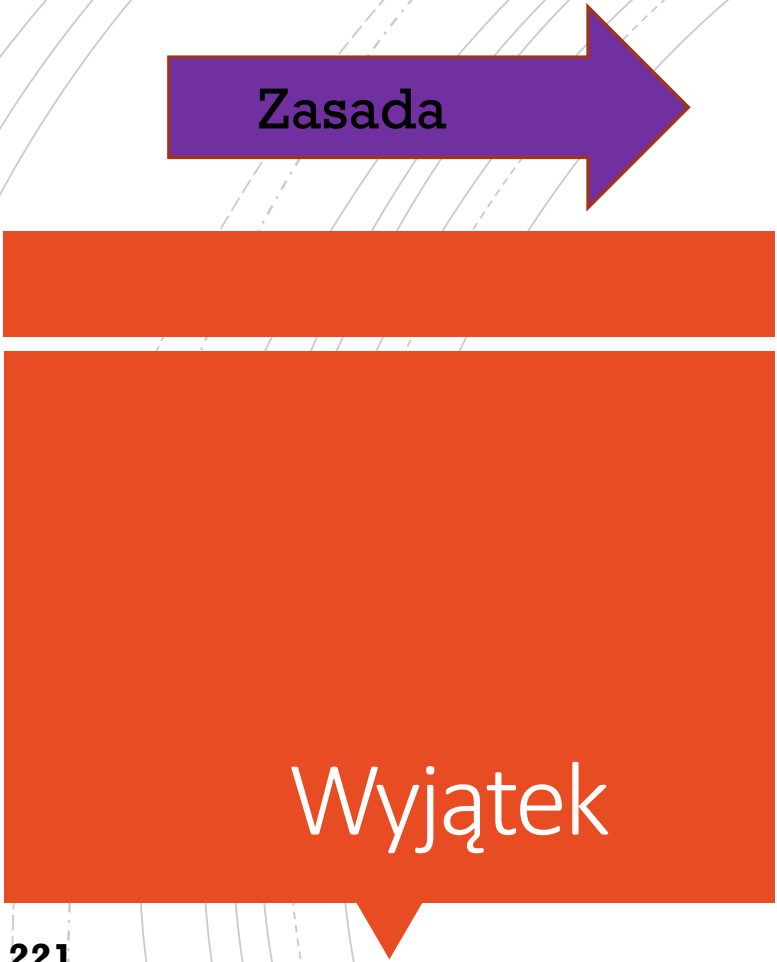
Każda ze stron ma prawo zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji.

Istota dwuinstancyjności:

▼ Takie ukształtowanie toku instancji, które przyznaje właściwość organowi wyższej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy załatwionej w pierwszej instancji przez inny organ.

Inaczej:

Prawo strony do dwukrotnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy podatkowej.

Zasada

Postępowanie odwoławcze musi być dewolutywne!

Wymogiem jest odpowiednio ukształtowania struktura administracji skarbowej np. :

Wójt -> Samorządowe Kolegium Odwoławcze

Naczelnik Urzędu Skarbowego -> Dyrektor Izby Administracji Skarbowej

Wyjątek

Art. 221

§ 1. W przypadku *wydania decyzji w pierwszej instancji* przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, dyrektora izby administracji skarbowej lub przez samorządowe kolegium odwoławcze odwołanie od decyzji rozpatruje ten sam organ podatkowy, stosując odpowiednio przepisy o postępowaniu odwoławczym.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej.

Obowiązek dla
organu
podatkowego

Obowiązek przeprowadzenia
dwukrotnie postępowania
wyjaśniającego.

**Celem nie jest wyłącznie
weryfikacja decyzji
wydanej w pierwszej
instancji, ale ponowne
rozpatrzenie całej sprawy.**

Z jakich zasobów powinien korzystać organ odwoławczy?

**Sięgnąć do źródeł
dowodowych,
zgromadzonych
przez organ I
instancji**

**Przeprowadzić
dodatkowe
(uzupełniające)
czynności
dowodowe**

Art. 229

Organ odwoławczy może **przeprowadzić**, na żądanie strony lub z urzędu, dodatkowe postępowanie w celu uzupełnienia dowodów i materiałów w sprawie albo zlecić przeprowadzenie tego postępowania organowi, który wydał decyzję.

UWAGA!

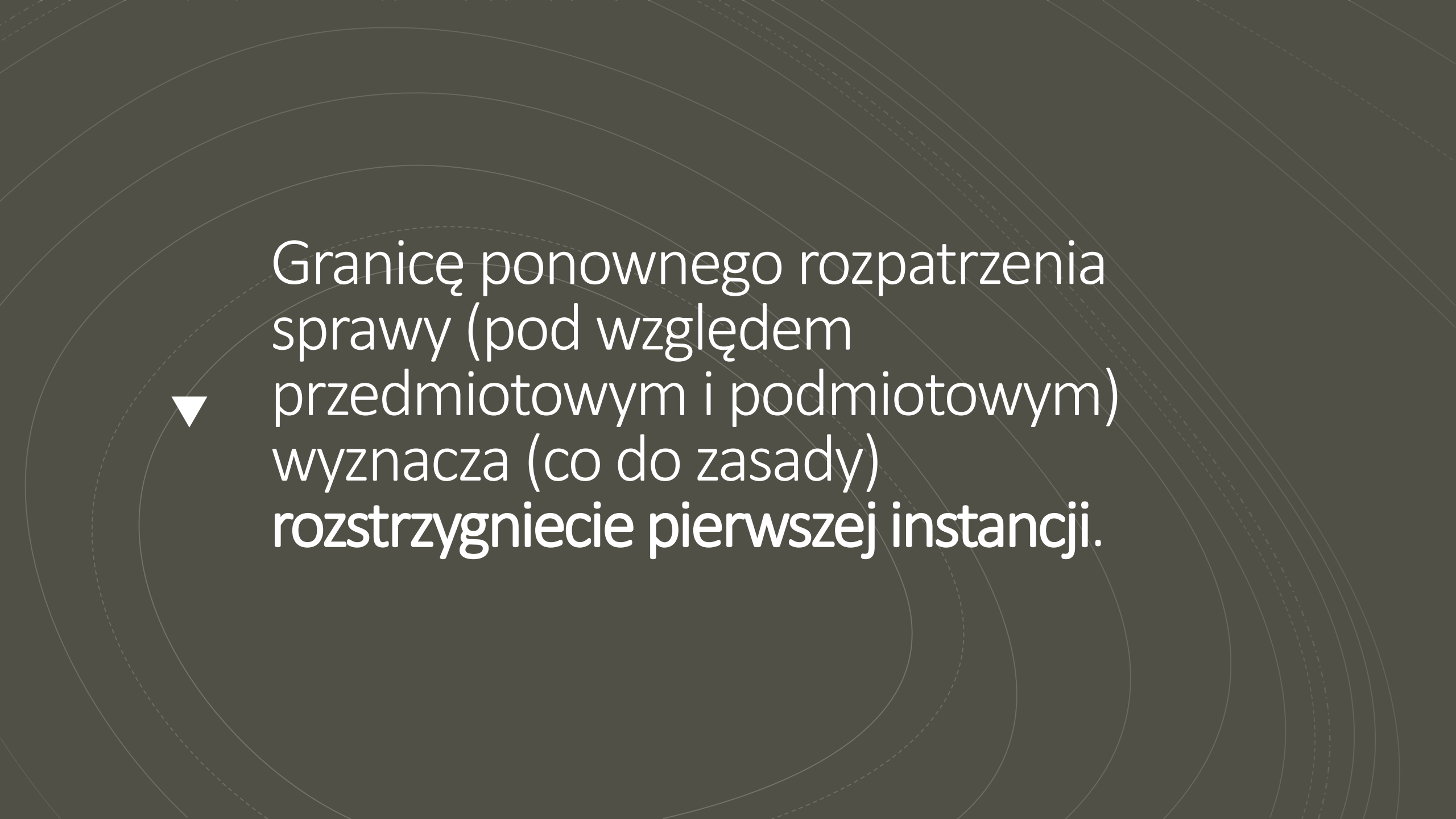
Korzystanie ze zgromadzonego przez organ I instancji materiału dowodowego **nie oznacza, że organ powiela jego rozstrzygnięcie.**

Organ ponownie rozpatruje sprawę, ale wykorzystuje do tego celu już zgromadzone materiały.

Zlecenie działania
organowi I instancji

Art. 233

§ 2. Organ odwoławczy może uchylić w całości decyzję organu pierwszej instancji i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przez ten organ, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy **wymaga uprzedniego przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części**. Przekazując sprawę, organ odwoławczy wskazuje okoliczności faktyczne, które należy zbadać przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

-
- The background of the slide features a series of concentric circles in a light gray color, centered on the left side, creating a subtle, modern design.
- ▼ Granicę ponownego rozpatrzenia sprawy (pod względem przedmiotowym i podmiotowym) wyznacza (co do zasady) **rozstrzygnięcie pierwszej instancji.**

Jak to rozumieć?

Rozstrzygnięcie II instancji nie może rozszerzać merytorycznego rozstrzygnięcia poza zakres decyzji I instancji.

Np. jeżeli decyzja Naczelnika Urzędu Skarbowego dotyczyła podatku CIT za 2017 r. to wydana w odwołaniu decyzja Dyrektora Izby Administracji Skarbowej może objąć wyłącznie 2017 r. – nawet jeżeli w „między czasie” Naczelnik wydał także decyzję dotyczącą 2018 r.

Przypadki naruszenia zasady dwuinstancyjności

1) organ podatkowy I instancji bezkrytycznie przyjmuje jako własne ustalenia organu II instancji dokonane w różnych sytuacjach w toczącym się postępowaniu, a nadto w działaniu tego organu brakuje elementów suwerennej oceny przy rozstrzyganiu sprawy;

2) organ podatkowy kieruje się opinią organu odwoławczego;

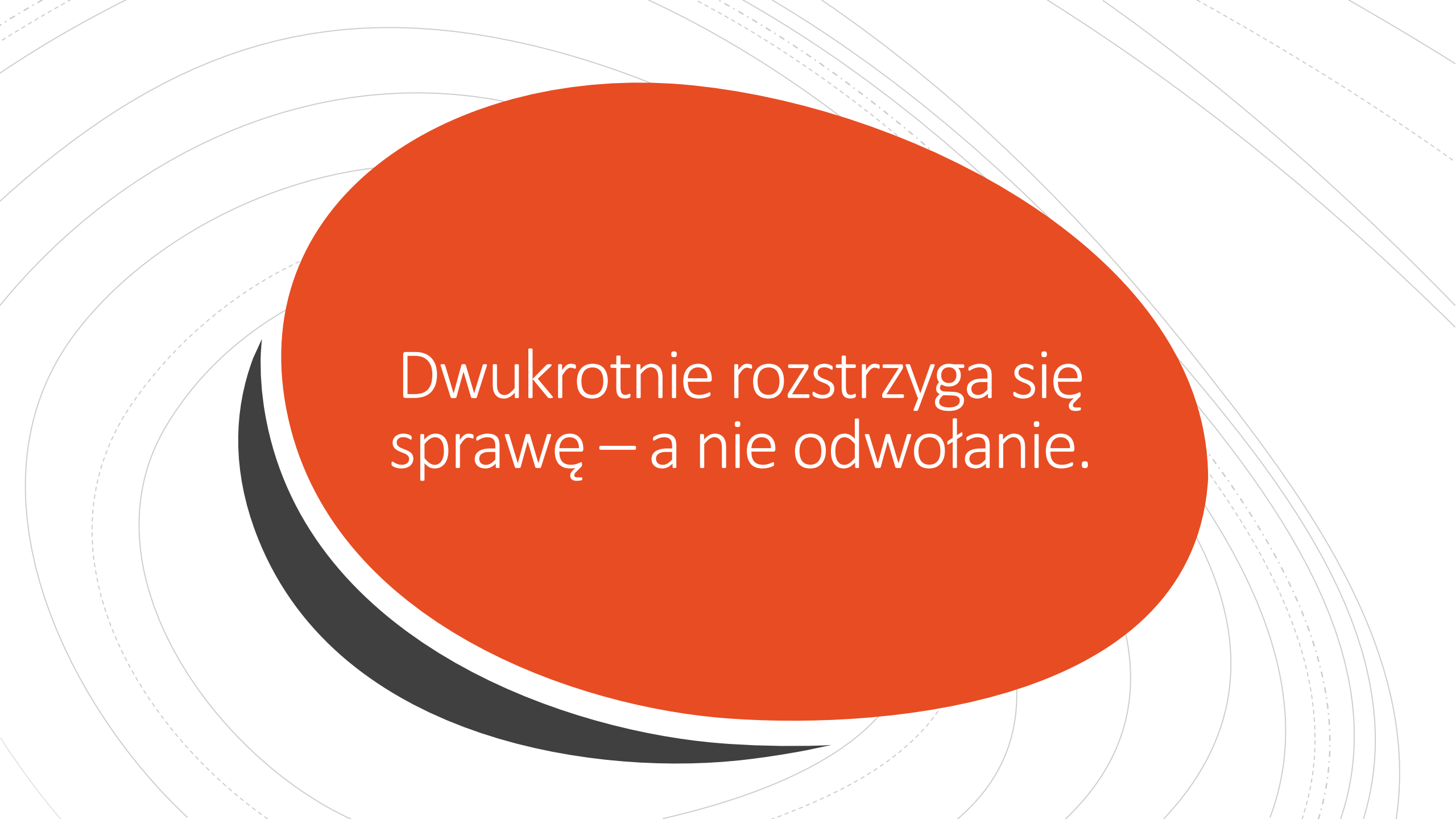
3) organ podatkowy II instancji dokona wszelkich ustaleń dotyczących podstawy opodatkowania, a właściwy do rozstrzygnięcia sprawy organ I instancji jedynie nada tym ustaleniom zewnętrzną formę decyzji;

4) organ I instancji opiera się wyłącznie na wyniku kontroli podatkowej przeprowadzonej przez pracownika organu wyższego, ograniczając się do roli wykonawcy dokonanych przez niego ustaleń.

Organ odwoławczy zawsze musi
rozstrzygnąć sprawę a nie tylko ocenić
argumenty podane w decyzji organu
pierwszej instancji!

The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. A large, solid orange oval is positioned in the center-right, containing the text. A dark gray, curved shape is located to the left of the orange oval, partially overlapping it.

Dwukrotnie rozstrzyga się
sprawę – a nie odwołanie.

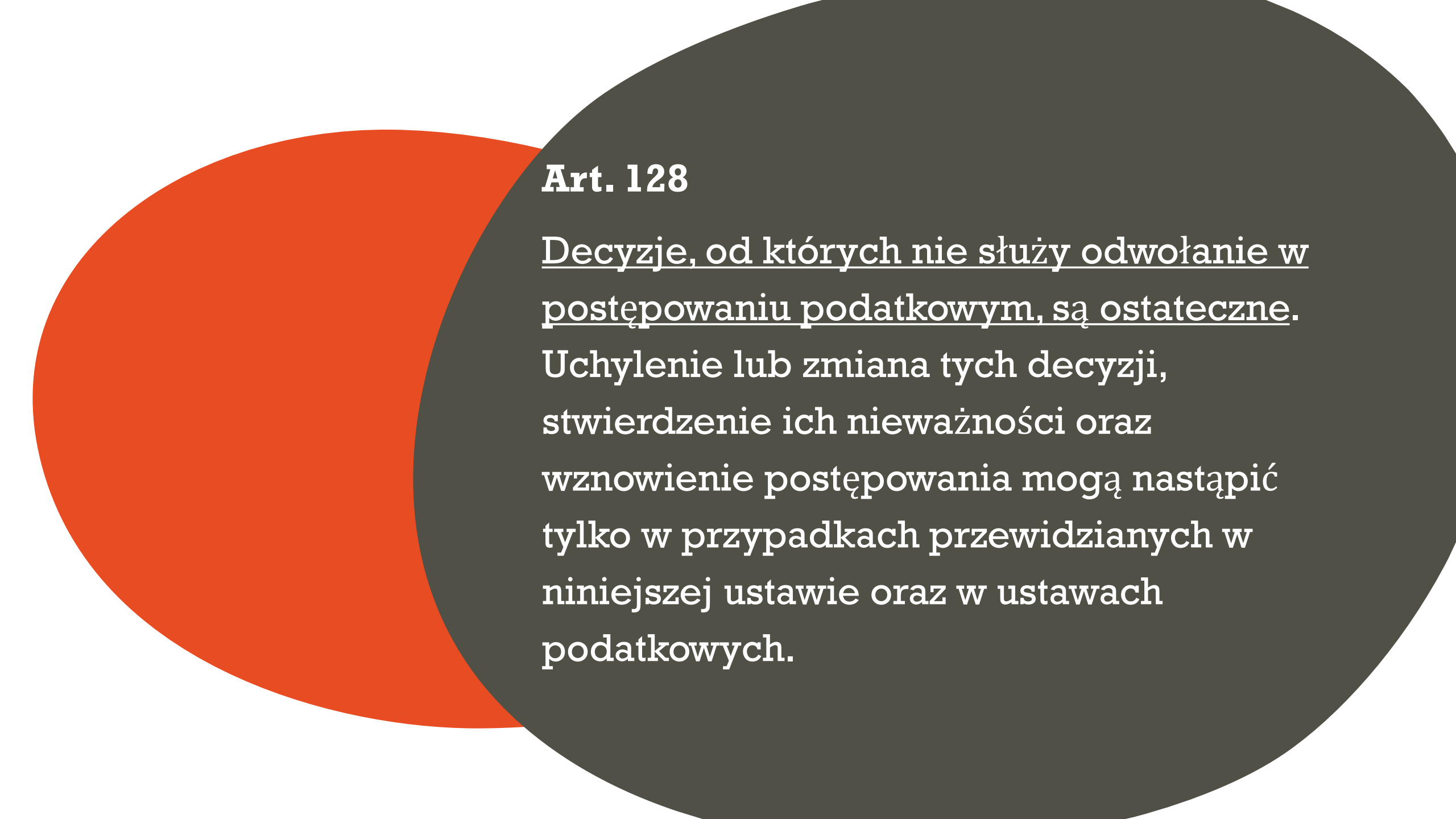
Zakaz *reformationis
in peius*

Art. 234

Organ odwoławczy nie może wydać decyzji na niekorzyść strony odwołującej się, chyba że **zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub interes publiczny.**

Ostateczny
charakter
decyzji

Art. 128

Decyzje, od których nie służy odwołanie w postępowaniu podatkowym, są ostateczne.

Uchylenie lub zmiana tych decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania mogą nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w niniejszej ustawie oraz w ustawach podatkowych.

Decyzja
ostateczna a
decyzja
prawnomocna

DECYZJA OSTATECZNA

- Jest to decyzja od której nie służy odwołanie w zwykłym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

DECYZJA PRAWOMOCNA

- Decyzja ostateczna, której nie można już zaskarżyć do sądu administracyjnego (np. po wyroku NSA lub w przypadku nie wniesienia w terminie skargi do WSA).

Zasada trwałości decyzji ostatecznych

- Ma podstawowe znaczenie dla stabilizacji skutków prawnych decyzji, a więc kształtowania porządku prawnego.
- Kształtuje tzw. domniemanie mocy obowiązującej decyzji – decyzja obowiązuje tak długo, aż zostanie uchylona lub zmieniona przez nową decyzję.
- Jedynym sposobem całkowitego lub częściowego pozbawienia decyzji mocy obowiązującej jest więc wydanie kolejnej decyzji.

O jakich decyzjach
nie przysługuje
odwołanie?

- Od decyzji wydanych w drugiej instancji (zgodnie z zasadą dwuinstancyjności – a nie np. przynajmniej dwuinstancyjności).
- Od decyzji, na które nie wniesiono w terminie odwołania bądź nie przywrócono terminu na wniesienia odwołania.

Domniemanie
trwałości decyzji
podatkowych odnosi
się również do
deklaracji
podatkowych

Art. 21

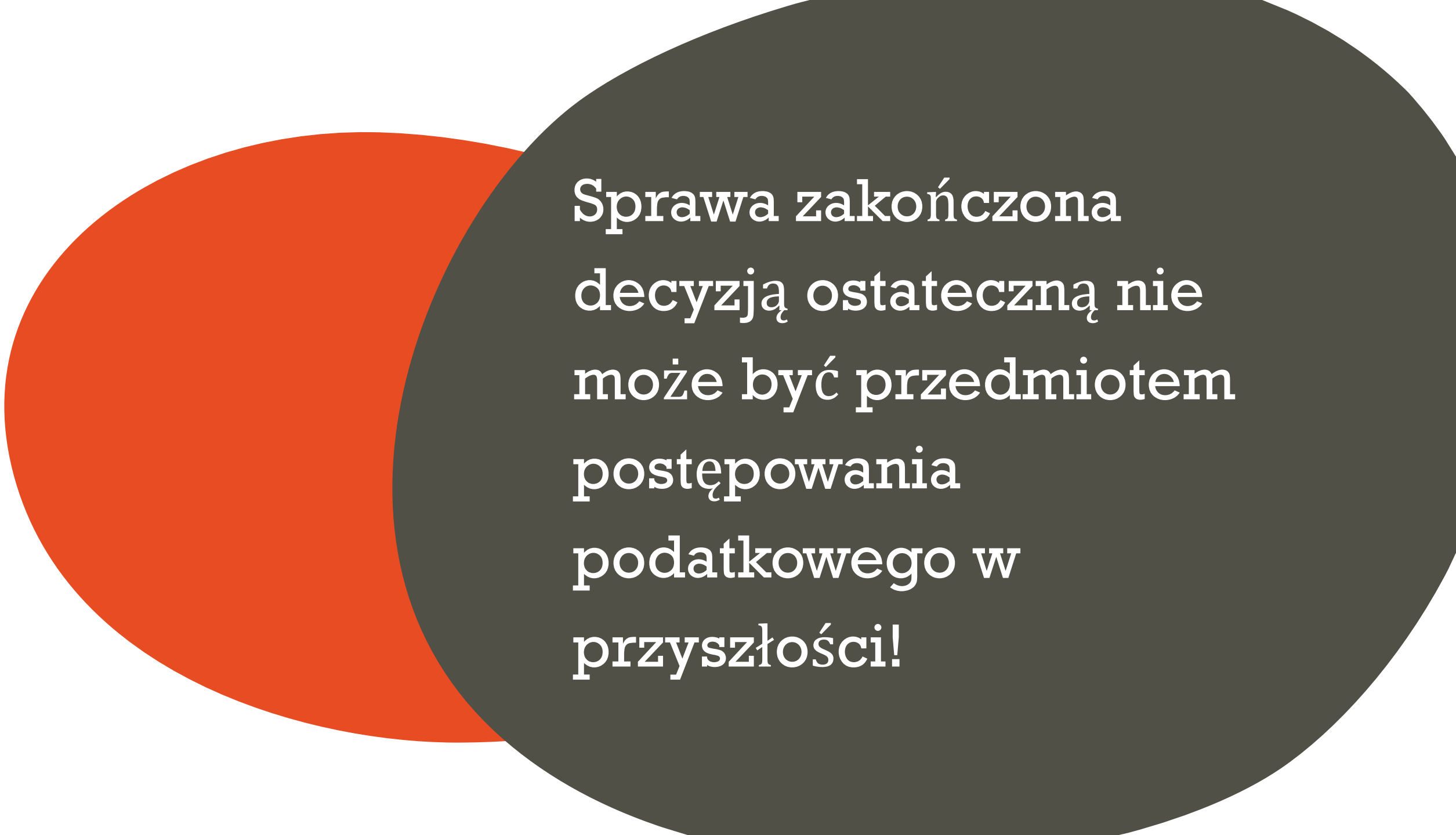
§ 2. Jeżeli przepisy prawa podatkowego nakładają na podatnika obowiązek złożenia deklaracji, a zobowiązanie podatkowe powstaje w sposób określony w § 1 pkt 1, podatek wykazany w deklaracji jest podatkiem do zapłaty, z zastrzeżeniem § 3.

Samowymiar (wynikający ze składania deklaracji podatkowych) podlega weryfikacji przez organy podatkowe w toku postępowania podatkowego.

- ▼ Oprócz wzruszenia samowymiaru przez decyzję, zmiana deklaracji może nastąpić także przez **autokorektę** (art. 81), **korektę pod nadzorem w ramach czynności sprawdzających** (art. 274), **samowymiar nadpłaty** (art. 73 § 2), **decyzję w sprawie straty** (art. 24) itd.

The background features a series of thin, concentric circles in light grey, some solid and some dashed, creating a ripple effect. A thick, dark grey, curved swoosh shape is positioned on the left side, partially overlapping the orange oval.

Granice trwałości decyzji
ostatecznej

Sprawa zakończona
decyzją ostateczną nie
może być przedmiotem
postępowania
podatkowego w
przyszłości!

Wyjątki, w których decyzja ostateczna może być wzruszona

„Uchylenie lub zmiana tych decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania mogą nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w niniejszej ustawie oraz w ustawach podatkowych.”

Art. 245

§ 1. Organ podatkowy po przeprowadzeniu postępowania określonego w art. 243 § 2 wydaje decyzję, w której:

1) uchyla w całości lub w części decyzję dotychczasową, jeżeli stwierdzi istnienie przesłanek określonych w art. 240 § 1, i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy lub umarza postępowanie w sprawie;

Art. 247

§ 1. Organ podatkowy stwierdza nieważność decyzji ostatecznej, która [**np. została wydana z naruszeniem przepisów o właściwości organów**]

Art. 253

§ 1. Decyzja ostateczna, na mocy której strona nie nabyła prawa, może być uchylona lub zmieniona przez organ podatkowy, który ją wydał, **jeżeli przemawia za tym interes publiczny lub ważny interes podatnika.**

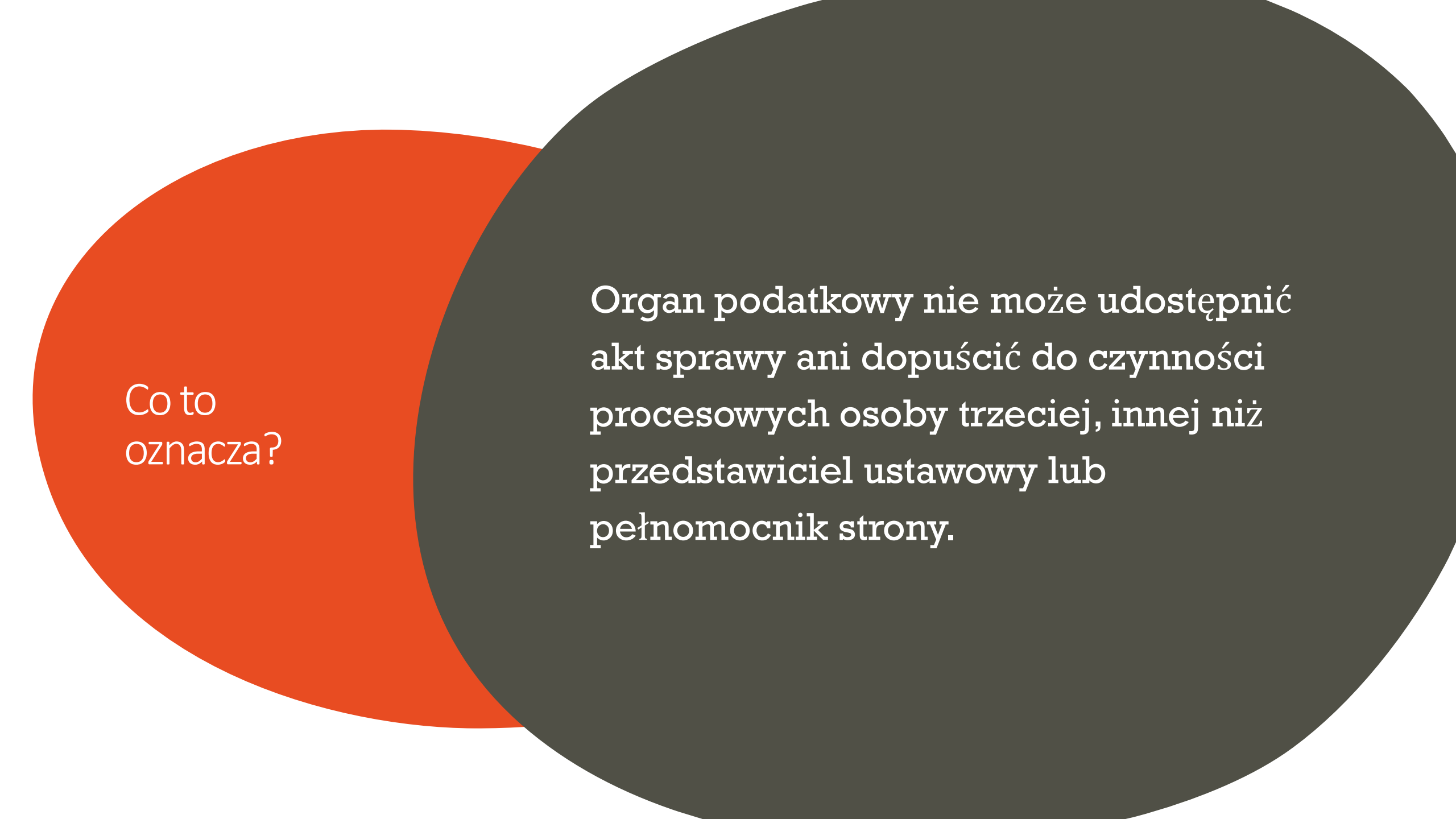

Zasada jawności
postępowania

Art. 129 Postępowanie
podatkowe jest jawne
wyłącznie dla stron.

Zakres
podmiotowy
jawności
postępowania

**Postępowanie podatkowe
jest jawne tylko dla
strony!**

Co to
oznacza?

Organ podatkowy nie może udostępnić
akt sprawy ani dopuścić do czynności
procesowych osoby trzeciej, innej niż
przedstawiciel ustawowy lub
pełnomocnik strony.

Zakres dostępu do akt sprawy

Art. 178

§ 1. Strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, odpisów oraz sporządzania kopii przy wykorzystaniu własnych przenośnych urządzeń. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania.

§ 2. Czynności określone w § 1 dokonywane są w lokalu organu podatkowego w obecności pracownika tego organu.

§ 3. Strona może żądać wydania jej kopii akt sprawy lub uwierzytelnionych odpisów akt sprawy albo uwierzytelnienia kopii akt sprawy.

§ 4. Organ podatkowy może zapewnić stronie dokonanie czynności, o których mowa w § 1, w swoim systemie teleinformatycznym, po identyfikacji strony w sposób, o którym mowa w art. 20a ust. 1 albo 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Art. 179

§ 1. Przepisów art. 178 nie stosuje się do znajdujących się w aktach sprawy **dokumentów zawierających informacje niejawne**, a także do innych dokumentów, które organ podatkowy **wyłączy z akt sprawy ze względu na interes publiczny**.

§ 2. Odmowa umożliwienia stronie zapoznania się z dokumentami, o których mowa w § 1, sporządzania z nich notatek, kopii i odpisów, uwierzytelniania odpisów i kopii lub wydania uwierzytelnionych odpisów następuje w drodze postanowienia.

§ 3. Na postanowienie, o którym mowa w § 2, służy zażalenie.

Tajemnica skarbową

Jako instrument ograniczenia jawności
postępowania podatkowego

Art. 293

§ 1. Indywidualne dane zawarte w deklaracji oraz innych dokumentach składanych przez podatników, płatników lub inkasentów objęte są tajemnicą skarbową.

Art. 294

§ 1. Do przestrzegania tajemnicy skarbowej obowiązani są:

- 1) pracownicy izb administracji skarbowej;
 - 1a) funkcjonariusze;
 - 1b) pracownicy Krajowej Informacji Skarbowej;
- 2) wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta, marszałek województwa oraz pracownicy urzędów ich obsługujących;
- 3) członkowie samorządowych kolegiów odwoławczych, a także pracownicy biur tych kolegiów;
- 4) minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz pracownicy Ministerstwa Finansów;
 - 4a) Szef Krajowej Administracji Skarbowej;
- 5) osoby odbywające staż, praktykę zawodową lub studencką w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych lub w innych organach podatkowych;
- 6) przedstawiciele obcej władzy przebywający w siedzibach organów podatkowych, obecni w toku postępowania podatkowego lub obecni w toku czynności kontrolnych, w związku z wymianą informacji;
- 7) członkowie Rady.